

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

—◆—
τηλ. 210-72.72.204, fax 210-72.72.210

Σ.Ε. ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ, ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

1 8 2 1 – 2 0 2 1

10 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ
ΓΙΑ ΤΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

ΣΤ' ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΜΕ ΘΕΜΑ:

*«Πολεμικές συγκρούσεις και τόποι καθαγιασμού του απελευθερωτικού
Αγώνος κατά την Επανάσταση του 1821»*

Σάββατο 7 Οκτωβρίου 2017

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Συνέχιση των εργασιών

του Β' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου

Συνεχίσθηκαν σήμερα 7 Οκτωβρίου ε.έ. οι εργασίες του ΣΤ' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου, το οποίο διοργανώνει η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος διά της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητας στο Συνοδικό Μέγαρο της Εκκλησίας της Ελλάδος με τίτλο: *«Πολεμικές συγκρούσεις και τόποι καθαγιασμού του Απελευθερωτικού Αγώνος κατά την Επανάσταση του 1821»*.

Το παρόν Συνέδριο εντάσσεται σ'ένα κύκλο δέκα Επιστημονικών Συνεδρίων με γενικό θέμα: *«1821-2021: 10 Έπιστημονικά Συνέδρια για τα 200 χρόνια της Ελληνικής Επανά-*

στασης». Συνεχίστηκαν οι εργασίες του Συμποσίου σε δεύτερη Συνεδρία με προεδρεύοντα τόν κ. Κωνσταντίνο Χολέβα και ομίλησαν οι παρακάτω εισηγητές αναφερόμενοι στα εξής θέματα:

Ο πρώτος εισηγητής Αϊδεσιμολογιάταος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Μεταλληνός ανέπτυξε το θέμα: «Γιατί άρχισε η Επανάσταση στη Μολδοβλαχία; (η απάντηση της ιστορικής έρευνας)». Ο ομιλητής ανέφερε ότι: «...Τό όλο πρόβλημα συναρτάται με τό ερώτημα: Ποιός ήταν ό στόχος της Ελληνικής Επαναστάσεως. Τό ερώτημα αυτό έχει τεθεί επανειλημμένα μέχρι σήμερα. Κατά την εκτίμηση πολλών εγκρίτων Ιστορικών μας το "21" είχε, αρχικά τουλάχιστον, υπερεθνικό – ρωμαίικο και όχι στενό εθνικιστικό χαρακτήρα.. «ρωμαίικο» σημαίνει οικουμενικά και υπερφυλετικά ελληνικό και όχι στενά ελλαδικό ...».

Ο δεύτερος εισηγητής κ. Νικόλαος Κουρκουμέλης, παρουσίασε το θέμα : «Διώξεις από τό Βρετανικό προτεκτοράτο "Ίόνιον κράτος", ορθοδόξων ιερέων, κατηγορουμένων για τη συμμετοχή τους στη Φιλική Εταιρεία». Ο ομιλητής τόνισε ότι: «...Στη Ζάκυνθο η τοπική επιτροπή της Φιλικής Εταιρείας ανέλαβε το τεράστιο έργο υποστήριξης του Αγώνα στην Πελοπόννησο και την Δυτική Στερεά με αποστολές νέων εθελοντών, πυρομαχικών, χρημάτων, φαρμάκων και άλλων εφοδίων καθώς επίσης της περίθαλψης μέσω των ενοριών των χιλιάδων προσφύγων που άρχισαν αμέσως να κατακλύζουν την Ζάκυνθο, όπως και τά άλλα νησιά του "ουδέτερου" σύμφωνα με την απόφαση της Ιονίου Γερουσίας της 9^{ης} Απριλίου 1821 Ιονίου Κρατους..».

Η τρίτη εισηγήτρια κ. Ευανθία Πεντεβή – Σπυροπούλου, ανέπτυξε το θέμα «Η Μυστική Συνέλευση της Βοστίτσας (26-30 Ιαν.1821): Η απαρχή του Εθνικού μας Αγώνα, το 1821» και ανέφερε ότι: «...Η μυστική συνάντηση της οστίτσας ήταν τό πρώτο γεγονός της Επανάστασης και η πρώτη πολιτική πράξη της νεότερης Ελλάδας...Η σύγκρουση ανάμεσα στον Παλαιών Πατρών Γερμανό και στον Παπαφλέσσα δεν ήταν προσωπική

αντιπαράθεση αλλά “φυσιολογική” ως σύγκρουση του “ορμητικού” με την “σύννεση” και την “λογική”...».

Ο τέταρτος εισηγητής Ελλογιμώτατος κ. Αθανάσιος Φωτόπουλος, παρουσίασε το θέμα : «Μάρτιος του 1821 στην Αγία Λαύρα και στα Καλαβρύτα». Ο εισηγητής μεταξύ άλλων τόνισε: «...Συλλέγονται, κατατάσσονται και αξιολογούνται οι άμεσες και έμμεσες ιστορικές πηγές που αφορούν στη συγκέντρωση προεστών και αρχιερέων στη μονή της Αγίας Λαύρας και στα προεπαναστατικά επεισόδια της περιοχής Καλαβρύτων κατά τον Μάρτιο του 1821. Από τη μελέτη των πηγών αυτών προκύπτει ότι η κήρυξη της Επανάστασης στην Αγία Λαύρα δεν ήταν “θρύλος”, αλλά εκεί ελήφθη η απόφαση για την εξέγερση και δόθηκαν εντολές σε οπλαρχηγούς για επιθέσεις κατά τουρκικών αποσπασμάτων, γεγονός που σηματοδότησε την έναρξη του Ιερού μας Αγώνα....».

Ο πέμπτος εισηγητής κ. Δημήτριος Σταθακόπουλος, ανέπτυξε το θέμα «8-22 Μαρτίου 1821 τά γεγονότα της Αγίας Λαύρας, των Καλαβρύτων και της ευρύτερης περιοχής, σύμφωνα με τις οθωμανικές πηγές, τις δημοσιεύσεις των Ευρωπαϊκών Εφημερίδων, την διαταγή εκτελέσεως του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄ και της ελληνικές πηγές». Ο εισηγητής παρέθεσε φωτογραφίες των οθωμανικών πηγών και μεταξύ άλλων ανέφερε ότι «σύμφωνα με τα Οθωμανικά αρχεία ο Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄ λαμβάνει τη διαταγή της εκτελέσεώς του “..αντίθετα προς την υπακοήν κακούργημα..” δέκα ημέρες μετά την σφαγή των Καλαβρύτων, μετά την Επανάσταση (ο Μοριάς είναι ιδιαίτερη πατρίδα του Πατριάρχη) και λόγω του ανηψιού του, Παλαιών Πατρών Γερμανού..Στις 17 Μαρτίου του 1821 στην εορτή του Αγίου Αλεξίου οι Μανιάτες ορκίζονται στην Επανάσταση του 1821...».

Η έκτη εισήγηση πραγματοποιήθηκε από τον κ. Νικόλαο Τόμπρο. Ο εισηγητής μίλησε με θέμα: «Ένοπλες συγκρούσεις και πολιτικές αντιπαραθέσεις κατά την διάρκεια της πολιορκίας των Πατρών (1821-1822)». Αποτυπώνοντας ιστορικές πτυχές του θέματος ο εισηγητής τόνισε ότι: «Το φρούριο της Πάτρας πολιορκήθηκε από τους επαναστατημένους Έλληνες καθ’ όλη τη διάρκεια της Επανάστασης (1821-1828),

χωρίς όμως τελικά να κυριευθεί. Οι προσπάθειες των πολιορκητών χωρίζονται σε δύο διακριτές φάσεις, με διαφορετικά η κάθε μία ποιοτικά χαρακτηριστικά. Η συγκεκριμένη μάλιστα πολεμική επιχείρηση, σημαντική για την εξέλιξη της Επανάστασης στη Πελοπόννησο, χαρακτηρίζεται από τοπικό ιστοριοδίφη (Κ. Τριανταφύλλου) ως “σμικρογραφία [...] αυτού τούτου του έργου όλης της Επανάστασεως”».

Ο έβδομος εισηγητής Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος Μαρούδας, παρουσίασε το θέμα: «Η Μάχη του Γηροκομείου: Ένα παράδειγμα θυσίας της Εκκλησίας, υπέρ Πατρίδος...». Ο εισηγητής τόνισε με επιστημονική ενάργεια τα εξής: «... Ο επιλεγείς χώρος δε συνδύαζε απλώς στρατηγικά πλεονεκτήματα θέσης: εξασφάλιζε την έμπρακτη στήριξη (ως άμεση βοήθεια αλλά και ως επίδραση στο φοβισμένο σύνολο) της θυσιαστικής συνεισφοράς των Μοναστών...».

Ο όγδοος εισηγητής κ. Γεώργιος Διέλλας, παρουσίασε το θέμα: «Ο Μαραθών ως διαχρονικό σύμβολο ελευθερίας. Η μάχη του Ιουλίου 1824». Ο εισηγητής τόνισε τα εξής: «...Ο Μαραθών αποτελεί παγκόσμιο διαχρονικό σύμβολο ελευθερίας που ενέπνευσε τους αγωνιστές της Επανάστασεως του 1821 οι οποίοι τον χρησιμοποίησαν προκειμένου να εμψυχώσουν τους αγωνιζόμενους για την ελευθερία τους Έλληνες.. Την παράδοση που θέλει τον Μαραθώνα διαχρονικό σύμβολο ελευθερίας διασώζει επίσης μεταξύ άλλων ο Νικόλαος Πολίτης στις “Παραδόσεις” του, αναφέροντας χαρακτηριστικά γεγονότα που αποδεικνύουν ότι η παράδοση αυτή υπήρξε ζωντανή στη λαϊκή μνήμη. Το ιερό πεδίο του Μαραθώνος υπήρξε όμως παράλληλα ο χώρος μιας σημαντικής μάχης που έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 1824...».

Ο ένατος εισηγητής κ. Νικόλαος Κανελλόπουλος, παρουσίασε το θέμα: «Η πολιορκία του Νεοκάστρου (Ναυαρίνο) από τον Ιμπραήμ (1825), μέσα από τις μαρτυρίες ξένων και Ελλήνων». Ο ομιλητής ανέφερε πως: «Στις αρχές του 1825 ο Ιμπραήμ αποβιβάζει δυνάμεις στην Πελοπόννησο, δημιουργώντας προγεφύρωμα στη Μεθώνη. Η ενίσχυση και η σταθεροποίηση του πολυάριθμου εκστρατευτικού σώματος και

κυρίως η εξασφάλιση του ανεφοδιασμού του από την Αίγυπτο και την Κρήτη απαιτούσε την κατοχή ενός κατάλληλου και ασφαλούς λιμανιού. Για το σκοπό αυτό ο Ιμπραήμ διασπά τον κλοιό των ελληνικών δυνάμεων στη μάχη στο Κρεμμύδι (7 Απριλίου 1825) και πολιορκεί και καταλαμβάνει τη Σφακτηρία, όπου πολλοί αγωνιστές θα θυσιαστούν, μεταξύ των οποίων ο Αναστάσιος Τσαμαδός, ο Αναγνωσταράς και ο φιλέλληνας Santa Rosa. Τα γεγονότα αυτά οδηγούν στην παράδοση του Παλαιοκάστρου (30 Απριλίου 1825) μετά από αποτυχημένη επιχείρηση εξόδου των υπερασπιστών του, κατά την οποία αιχμαλωτίζεται ο επίσκοπος Μεθώνης Γρηγόριος, και ακολούθως του Νεοκάστρου (11 Μαΐου 1825)».

Ο δέκατος εισηγητής κ. Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, Ακαδημαϊκός, παρουσίασε το θέμα: «Μανιάκι». Ο Ελλογιμώτατος κ. Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, απουσίαζε λόγω εκτάκτων υποχρεώσεων στο εξωτερικό και η εισήγησή του κατετέθη στα πρακτικά.

Μετά τη συζήτηση και το διάλειμμα επαναλήφθηκαν οι εργασίες με την Τρίτη Συνεδρία υπό την προεδρία του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Επιφανίου Οικονόμου, Μέλους της Ειδ.Σ.Ε Πολιτιστικής Ταυτότητας.

Η πρώτη εισηγήτρια κ.Αθηνά Κονταλή, ανέπτυξε το θέμα: «Οι Ιερές Μονές ως επαναστατικά κέντρα του Γένους. Το παράδειγμα του Μοριά». Η ομιλήτρια ανέφερε πως «...οι Μονές της Πελοποννήσου, εκτός από την συμβολή τους στην απελευθέρωση του Γένους από τον οθωμανικό ζυγό (ως τόποι καταφυγής και προστασίας, ως κέντρα παιδείας, καθώς και με τα κηρύγματα των εθναποστόλων τους μοναχών), αναδείχθηκαν σε αντιστασιακά - επαναστατικά κέντρα. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι τα μοναστήρια της Πελοποννήσου πρωτοστάτησαν στις περισσότερες εξεγέρσεις και εξελίχθηκαν (λόγω των αυξημένων αναγκών των υπόδουλων Ελλήνων) σε κέντρα - ορμητήρια των τοπικών εξεγέρσεων, σε τόπους από τους οποίους προέρχονταν οι αγωνιστικές δυνάμεις του Γένους. Επίσης, εξαιτίας και του απρόσιτου των τοποθεσιών όπου ήσαν κτισμένα,

προσφέρονταν ως ασφαλές κέντρο επιτελικών σχεδιασμών και δράσεων για τους επαναστάτες....».

Η δεύτερη Εισήγηση είχε ως θέμα: «Η συμβολή των μοναχών και των κληρικών στην εδραίωση της Επανάστασεως του 1821 και η συμμετοχή τους στις πολεμικές επιχειρήσεις». Η εισηγήτρια κ. Σοφία – Καρύμπαλη Κυριαζή, υπογράμμισε ότι: «...Μεταξύ των κληρικών συγκαταλέγονται πολλοί φωτισμένοι πατριώτες που μνήθηκαν στη Φιλική Εταιρεία και εργάσθηκαν υπεράνθρωπα ως εχέμυθα μέλη, ως μύστες και καθοδηγητές στην προσέλκυση νέων μελών, ως δραστήριοι πρωτεργάτες της εθνικής ιδέας.

Πολλοί γνωστοί και καταξιωμένοι ιερωμένοι προσέφεραν σημαντικές υπηρεσίες στην πατρίδα αναλαμβάνοντας πολιτικές πρωτοβουλίες και διοικητικά καθήκοντα κατά τη σύγκληση των πρώτων Εθνοσυνελεύσεων, κατά την πρώιμη λειτουργία του ουλευτικού και του Εκτελεστικού σώματος στις προσωρινές Κυβερνήσεις της Ελλάδος και κατά την συμμετοχή τους ως μελών σε διπλωματικές αποστολές στη Δύση προς υπεράσπιση του ελληνικού ζητήματος....».

Η τρίτη Εισήγηση με θέμα: «Ι. Μ. Παναγίας Χρυσοπηγής Άνω Δίβρης και Ι. Μ. Κοιμήσεως της Θεοτόκου Σκαφιδιάς: Τα ιερά κάστρα της Λευτεριάς και της Παιδείας της Ιεράς Μητροπόλεως Ηλείας» και εισηγητή τον κ. Χρυσοβαλάντη Δημητρόπουλο, ο οποίος μεταξύ άλλων ετόνισε: «...Η Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Σκαφιδιάς, δυτικά του Πύργου, είναι το αρχαιότερο μοναστήρι του νομού Ηλείας, αφού ιδρύθηκε, περίπου, το 1100. Με επικεφαλής τον ηγούμενο Γρηγόριο και τον Παπαφώτη, η Μονή συμμετείχε υλικά, ηθικά και προσωπικά στον Αγώνα, αν και πυρπολήθηκε δύο φορές. Γι' αυτές τις θυσίες και προσφορές της αμείφθηκε ηθικά από τον Όθωνα και μάλιστα στον ηγούμενό της, απονεμήθηκε το χάλκινο παράσημο, το 1838. Στα τέλη δε του 1825 και αρχές του 1826, η Μονή έγινε θέατρο μαχών μεταξύ των ορδών του Ιμπραήμ και των 300 υπερασπιστών της, υπό την αρχηγία του Γ. Μήτσου. Ωστόσο, η μονή λύγισε, συλήθηκε και πυρπολήθηκε από τους

Τουρκοαιγυπτίους. Οι μοναχοί, πήραν το δρόμο για τη Ζάκυνθο...».

Η τέταρτη εισήγηση είχε ως θέμα: «Κύπριοι αγωνιστές στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821». Ο Εισηγητής Ελλογιμώτατος κ. Κωστής Κοκκινόφτας, ανέφερε μεταξύ άλλων τα κάτωθι: «...Οι Εθνομάρτυρες Μητροπολίτες Νικομηδείας Αθανάσιος Καρύδης και Δημητσάνης Φιλόθεος Χατζής μαρτύρησαν ο μιν πρώτος στην Κωνσταντινούπολη, ο δε δεύτερος στις φυλακές της Τριπολιτσάς. Πολλοί άλλοι, όπως οι επίσης Μητροπολίτες Αγκύρας και μετέπειτα Λοκρίδος Αγαθάγγελος, Μυριανθούσης, Δημητριάδος και Ζαγοράς Αθανάσιος Κασσαβέτης, είχαν ενεργό συμμετοχή στην επανάσταση στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα και στο Πήλιο, αντιστοίχως. Επίσης αρκετοί Κύπριοι αγωνιστές συμμετείχαν στον Αγώνα σε μεγαλύτερες ομάδες συμπατριωτών τους, όπως για παράδειγμα στην Ιώνιο Φάλαγγα, που συστάθηκε το 1826 στο Ναύπλιο υπό την αρχηγία του Γιαννακού Καρόγλου, στην οποία εντάχθηκαν 19 νέοι από το νησί, στην έξοδο του Μεσολογγίου και αλλού. Ακόμη, μια άλλη ομάδα ενεπλάκη στον σχεδιασμό της αποτυχημένης εκστρατείας του 1826 για την απελευθέρωση της Κύπρου και στην παρακίνηση εξέγερσης στον Λίβανο, για τη δημιουργία αντιπερισπασμού στην Οθωμανική Κυβέρνηση, στην οποία συμμετείχαν 2,000 περίπου άντρες με δεκατέσσερα καράβια...».

Η πέμπτη εισήγηση αναφέρθηκε στο θέμα: «Η Ναυτική Ισχύς και η συμβολή της στην Ελληνική Ανεξαρτησία 1821-1830». Ο Εισηγητής Ελλογιμώτατος κ. Ζήσης Φωτάκης, απουσίαζε λόγω αιφνίδιας αλλαγής του προγράμματός του και η εισήγησή του κατετέθη στα πρακτικά.

Ο έκτος εισηγητής Ελλογιμώτατος κ. Αντώνης Σμυρναίος, ανέπτυξε το θέμα: «Τόποι μαρτυρίου Ελλήνων, Τούρκων και Εβραίων στην Ελληνική Επανάσταση: Ένας αμφισθενής καθαγιασμός του ηρωισμού και της βίας». Ο ομιλητής αναπτύσσοντας το θέμα του παρατήρησε ότι: «...Μία επισκόπηση του βίου των επαναστημένων Ελλήνων μπορεί να μας προσφέρει πολλές μαρτυρίες για τό στέρεο αποτύπωμα της

Ορθοδοξίας πάνω τους. Δεν ήταν μόνο οι γνωστές διακηρύξεις των εκκλησιαστικών, στρατιωτικών και πολιτικών ηγετών, οι οποίοι συνέδεαν άρρηκτα το χώρο και τον τρόπο τον εθνικό με το χώρο και τον τρόπο τον θρησκευτικό. Αλλά ήταν και πολλές άλλες εκδηλώσεις της καθημερινότητας όπως ο εκκλησιασμός, η εξομολόγηση και η Θεία κοινωνία, ..η ενεργός παρουσία των ιερωμένων στις μάχες.. οι νηστείες, οι λειψανοφορίες κλπ οι οποίες απάρτιζαν μία ολόκληρη συλλογή εκκλησιαστικών τελετουργιών και με τη σειρά τους οικοδομούσαν ένα συμπαγές πολιτιστικό σώμα, μία θρησκευτική ταυτότητα εξαιρετικά διακεκριμένη από εκείνη των κατακτητών τους, χωρίς να παραβλέπουμε βεβαίως ότι υφίσταντο και κάποιες εκατέρωθεν αναλογίες ...».

Ακολούθησε εποικοδομητική συζήτηση. Ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Επιφάνιος Οικονόμου, εξ ονόματος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνατίου, Προέδρου της Ειδ.Σ.Ε. Πολιτιστικής Ταυτότητας, ευχαρίστησε τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο, καθώς και τους Ιεράρχες, τους εκπροσώπους των Εκκλησιαστικών, Πολιτικών, Διπλωματικών και Πανεπιστημιακών αρχών, που παραβρέθηκαν στις εργασίες του, καθώς επίσης και το φιλόστορο ακροατήριο.

Ευχαρίστησε τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πειραιώς κ. Σεραφείμ και τον κ. Αλέξανδρο Κατσιάρα, Διευθυντή του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Εκκλησίας της Ελλάδος για την προβολή του Συνεδρίου, καθώς και όλους τους εισηγητές για τις πρωτότυπες ανακοινώσεις τους.

Επίσης, ευχαρίστησε τους συντελεστές του συνεδρίου και αναφέρθηκε στην έκδοση των Πρακτικών του Ε΄ Επιστημονικού Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα: «Ο Διεθνής περίγυρος και ο φιλελληνισμός κατά την Ελληνική Επανάσταση». Ο τόμος διατίθεται κεντρικά από τις εκδόσεις ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙ καθώς και σε κάθε βιβλιοπωλείο.

Τέλος ανακοίνωσε ότι το θέμα του Ζ΄ Επιστημονικού Διεθνούς Συνεδρίου είναι: «Οι φιλελεύθεροι θεσμοί του αγώνος

της Ελληνικής Επανάστασεως», όπως επίσης και τόν χρόνο διεξαγωγής του, τό φθινόπωρο του 2018.

Οι εισηγήσεις του Συνεδρίου, βρίσκονται στο διαδικτυακό τόπο intv.gr.

Εκ του Γραφείου Τύπου
της Ιεράς Συνόδου